

BALTICUM-2005

Klass: tehnilised tõusud (kuni 6000m)

Tju-Tju 1. läänetipp, 4350m
Lõuna seinalt, 5A

Juht: Olik, Anatoli (UKR)
Osalejad: Hiimäe, Andres (EST)
Pöld, Tõnu (EST)

Tallinn
2005

BALTICUM-2005

Klass: tehnilised tõusud (kuni 6000m)

Tju-Tju 1. läänetipp, 4350m, Lõuna seinalt, 5A

I. Hatskevitsh, 73

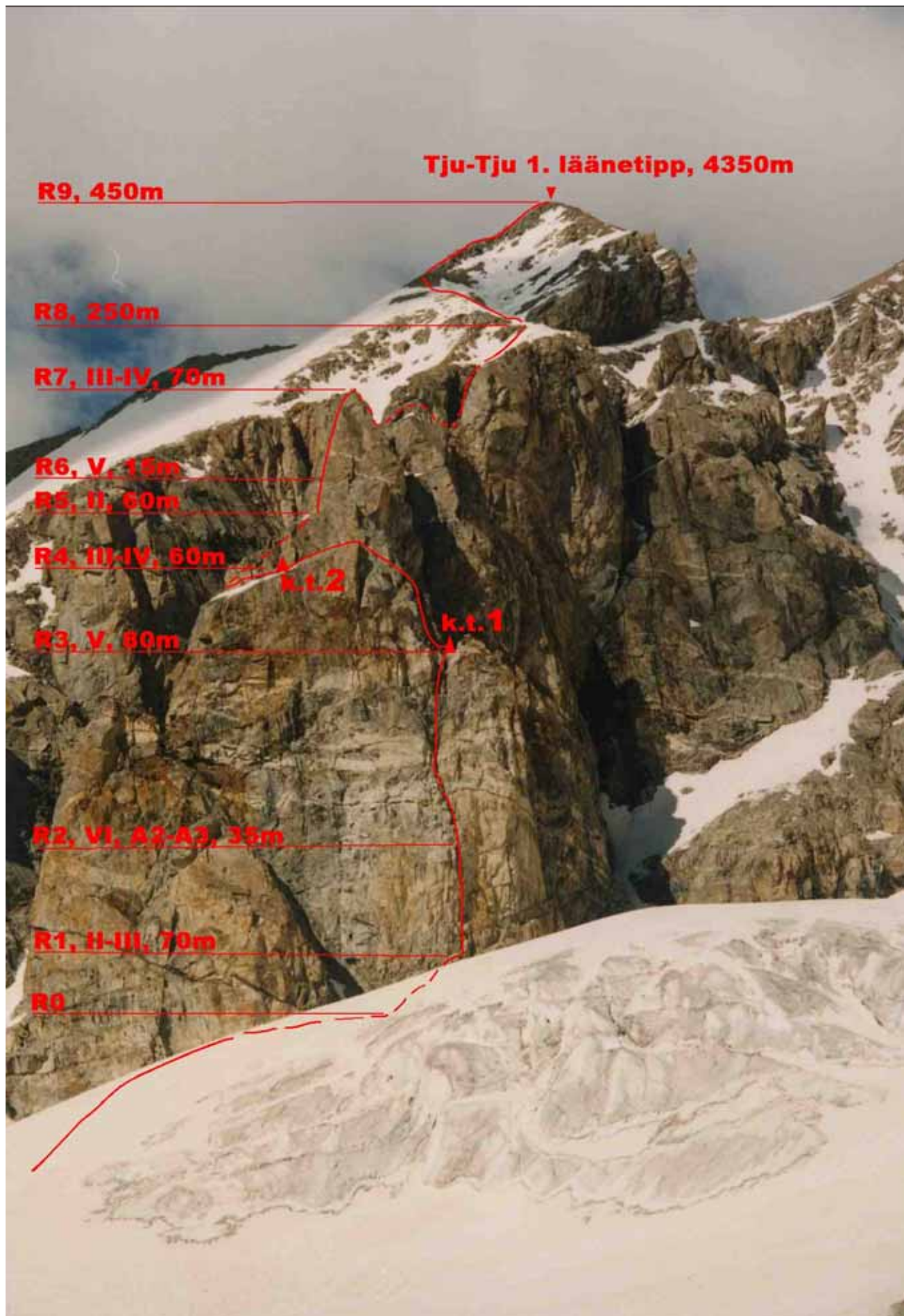
Adõr-Su org, Kesk-Kaukasus

2.4.1.116

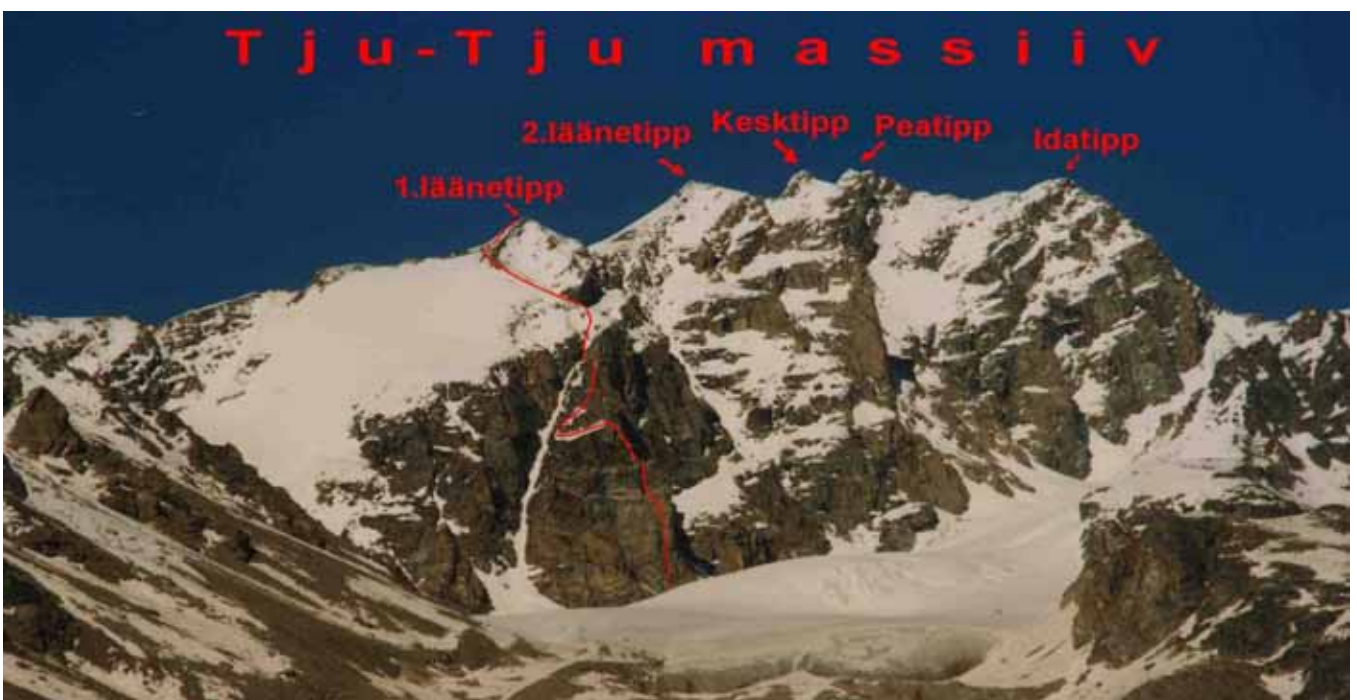
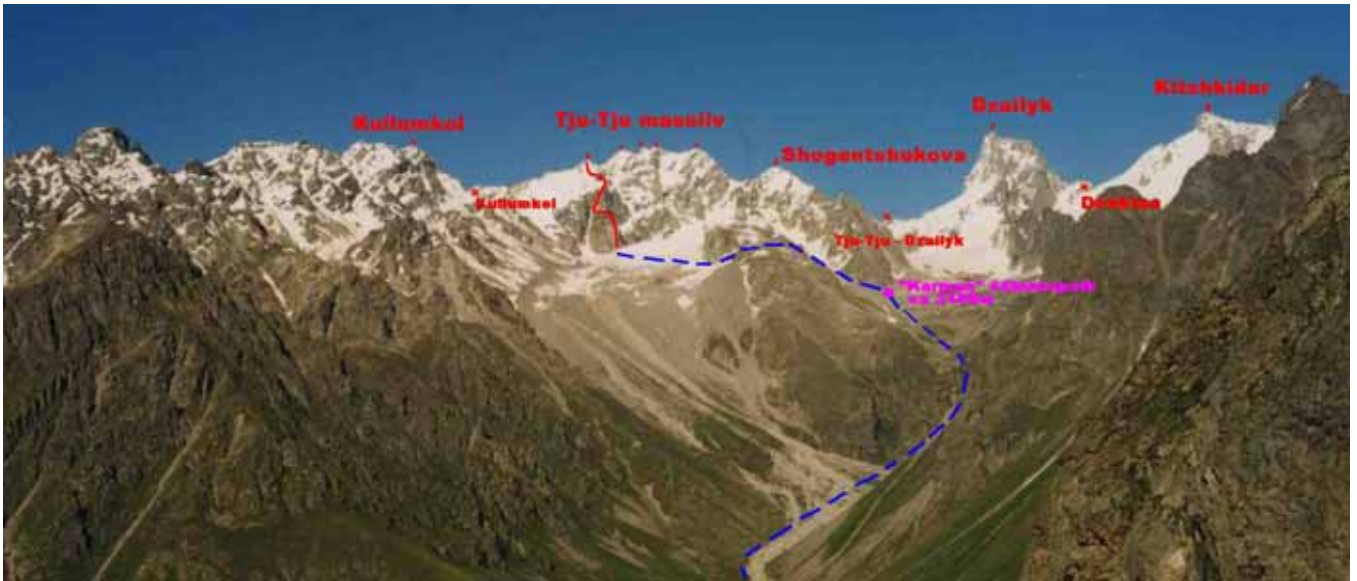
Tõusu tehniline pass:

1. Rajoon: Kesk-Kaukasus, Adõr-Su org
2. Mäetipp: Tju-Tju 1. läänetipp, 4350m, marsruut: Lõuna seinalt
3. Raskuskategooria: 5A
4. Marsruudi iseloom: kombineeritud
5. Marsruudi kõrguste vahe: 590m
Marsruudi pikkus: 1090m
Marsruudi tehniliste lõikude pikkused: V-VI r.k. – 130m, IV r.k. - 58m, III r.k. – 120m
Marsruudi põhiosa keskmine kalle: 66°
6. Marsruudil pandud/löödud julgestuspunkte kokku: ca 55...60 tk (kaljunaelad, frendid, klemmid)
Marsruudil kasutatud olemasolevaid julgestuspunkte: ca 8-10 tk (slämburid, kaljunaelad, puukiilud)
Marsruudil kunstlike julgestuspunktide (ITO) koguarv: ca 25 tk (redelitega ronimine)
7. Marsruudil töötunde: 15h 20min (s.h. “obrobotka” ca 1h) + 3 h laskumisele, 1. päev
Ööbimisi marsruudil: ei, ööbisime Shogentshukovo öla all telkimiskohas “Karman” (ca 3100m)
8. Juht: Olik, Anatoli Petrovitsh (UKR), KMS
Osalejad: Hiemäe, Andres (Alpiklubi “FIRN”, EST), II.jrk
Põld, Tõnu (Jaan Künnapu Alpinismiklubi, EST), II.jrk
9. Marsruudile väljumine (Ullu-Tau alpilaagrist): kl. 10:30, 16. juuli 2005
Tipupäeval marsruudi alguses: kl. 07:00, 17. juuli 2005
Tipus: kl. 21:20, 17. juuli 2005
Telkimiskohta naasmine: kl. 00:15, 18. juuli 2005
Baaslaagrisse naasmine: kl. 19:10, 19. juuli 2005 (Ullu-Tau alpilaager)
10. Marsruudil ilmaolud: tipupäeval varahommik selgimistega, umbes kella 9-st alates läbi päeva sagedased äikesehood, seinosa (R0-R6) läbimisel kaljud kaetud märja lume-lobjakaga, marsruudi lõpuosas kalju kohati jäätunud, harjal väga tugev tuul ja lumetuisk, kesköö paiku vahelduv pilvisus.

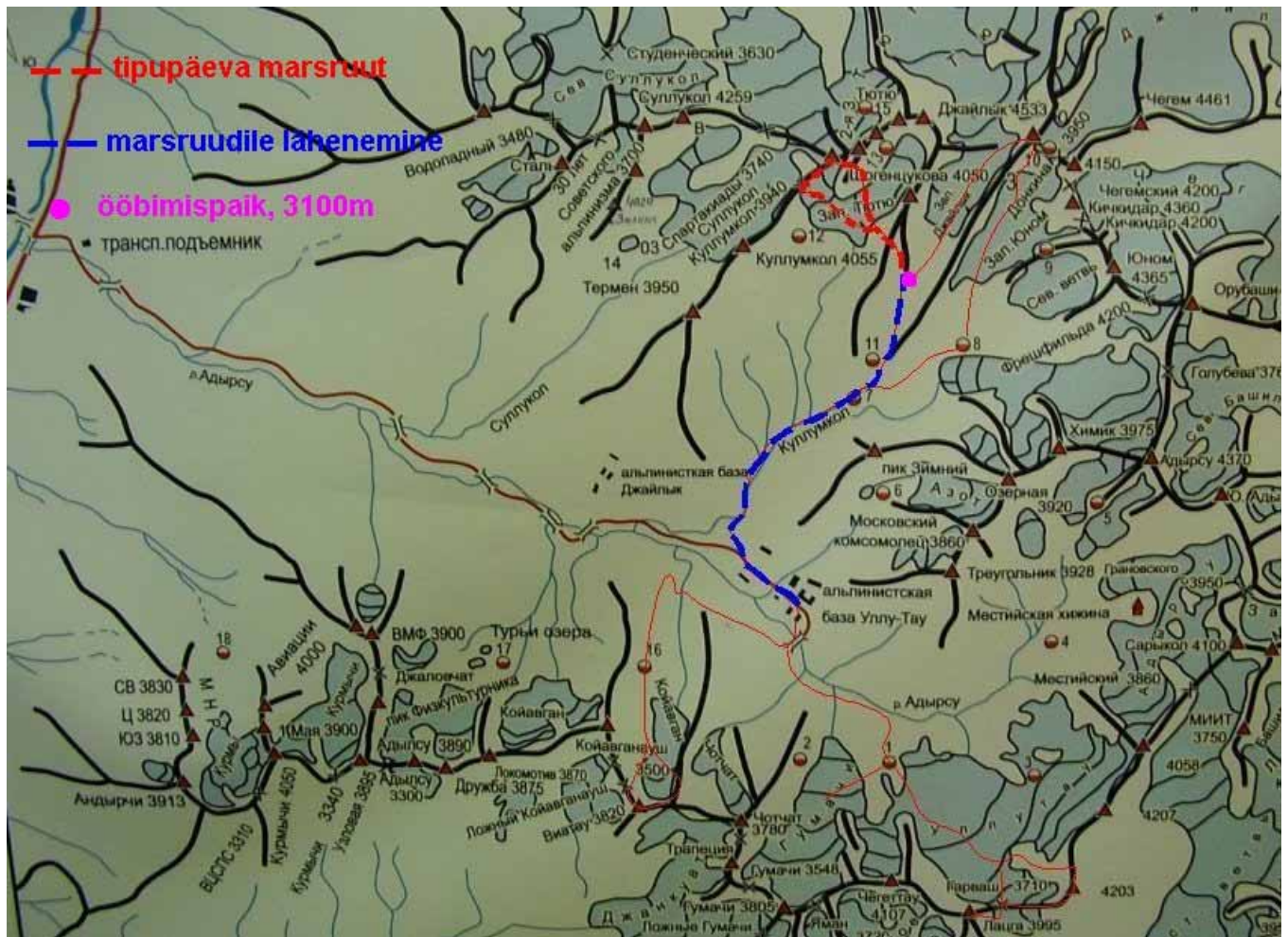
Tõusu tehniline foto:

Mäe üldvaated-skeemid:

Kaart-skeem mäe piirkonnast

Marsruudile lähenemise teekond, telkimiskohad

Ullu-Tau alpilaagrist suund vana Dzailyk'i laagri varemetele. Laagri paiskunud selist jäänud kivide vahelt manööverdades jõuame Kullumkoli jõe kaldale. Jõe ületasime vana laagri kohalt. Edasi sammusime hästi sissetallatud kerge tõusuga mägirada Kullumkoli vasakul kaldal. Vahepeal tuli ületada väiksemaid mägiojasid ning rusuvalle, õiget teed aitasid hoida väikesed kivi-tuurid. Edasi jätkus tõusurada mööda vasakut kätt jäävat järsku murunõlva. Tõusu otsas asuvad väikse oja kaldal kaunis kohas telkimisplatsid – Raiskije natshovka (kõrgus ca 2800m). Alpilaagrist ca 2 tundi.

Edasi muutus tõusurada kivisemaks, õiget suunda aitasid siingi hoida kivi-tuurid ning Shogentshukovo õlg. Raiskije natshovkast ca 45-50 min tõusu järel peaks juba eemalt silma paistma pisut eemale jääv umbes 1,5-meetrine kividest laotud püramiid-tuur, see tähistab sobivat telkimispaika “Karman” (kõrgus ca 3100m). Alpilaagrist kulus siia jõudmiseks meil ca 2 tundi 45 minutit.

Siia jäimegi ööbima. Nii samal päeval “obrobotkale” kui järgmisel päeval (kell 05:00) Tju-Tju marsruudile startisime siitsamast. Tju-Tju 5A marsruudilt tagasi telgi juurde jõudsime öösel kell 00:15. Telkimiskoht “Karman” jääb küll Tju-Tju marsruudist kaugemale, kui näiteks Tju-Tju lääneliustiku serval asuv telkimiskoht (ca 45-50 min edasi minna), kuid “Karman” sobis paremini meie plaanidega, et pärast Tju-Tju marsruuti teha sealt-samast veel ka käik Dzailykile põhjanõlvalt (4533m, 4A).

Marsruudi kirjeldus

16. juuli 2005 kell 10:30 väljusime kolmekesi (instruktor A.P. Olik, Tõnu, Andres) Ullu-Tau alpilaagrist, ning suundusime Kullumkoli jõe juurde, et tõusta Raiskije natshovkasse ning sealt veel veidi edasi, Shogentshukovo õla jalamil asuvasse telkimispaika “Karman” (ca 3100m). Tõus kestis 2 tundi 45 min. Püstitasime telgi, tegime kiire lõuna ning pool tundi lebasime päikse käes kividel.

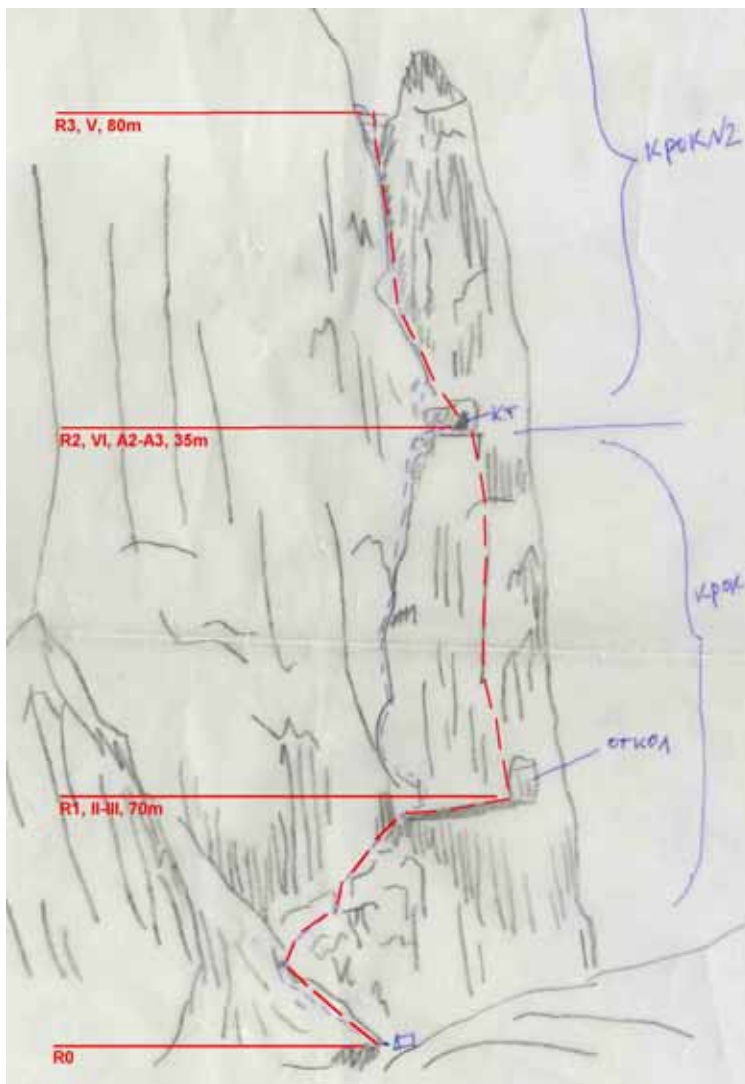
Seejärel, kell 15:40 startisid instruktor ja Andres “obrobotkale” – plaan oli läbida marsruudi alguses olev raske võtmelõik (R2, VI, 35m) ning riputada köied ülesse.

R0. Tõusime kiirustamata Tju-Tju lääneliustikule ning üle selle lähenesime Tju-Tju lõunaseinale, marsruudi alguskohta. 1:45

R1. Tõusime paremalt poolt lumekuluaari väiksemaid kergeid ja keskmise raskusega riiuleid pidi suuremale riiulile, mille paremas servas asub suur kivimürakas, mida nimetatakse “otkol” (valvur). 0:20

R2. Kivimüraka ja seina vahelt hakkabki marsruudi võtmelõik, vertikaalne pragu lõunaseinas, mis ülemises osas ka kergelt negatiivne. Mööda seda pragu tuleb ronida ca 35 m otse ülesse, seda hinnatakse VI-kategooria lõiguks, vahepunktide organiseerimiseks ning edasi-liikumiseks tuleb lüüa rohkelt kaljunaelu, panna klemme ning frende, ronida ronimissussidega, redelitega ning topeltköiega. Üleval on väike platsike, kus seinas jaama jaoks sobivad slämburid kasutada. 0:45

Eesronijana organiseeris Andres jaama, fikseeris kaks köit ja laskus tagasi riiulile. Päevatöö oli tehtud, võtmelõik oli läbitud, hakkas kergelt hämarduma ning oli paras aeg laskuda tagasi telkimiskohta. Riiulile jätsime suure osa oma tehnilisest varustusest, et mitte seda hommikul jälle ülesse tassida. Telgi juures tagasi olime kell 20:15.

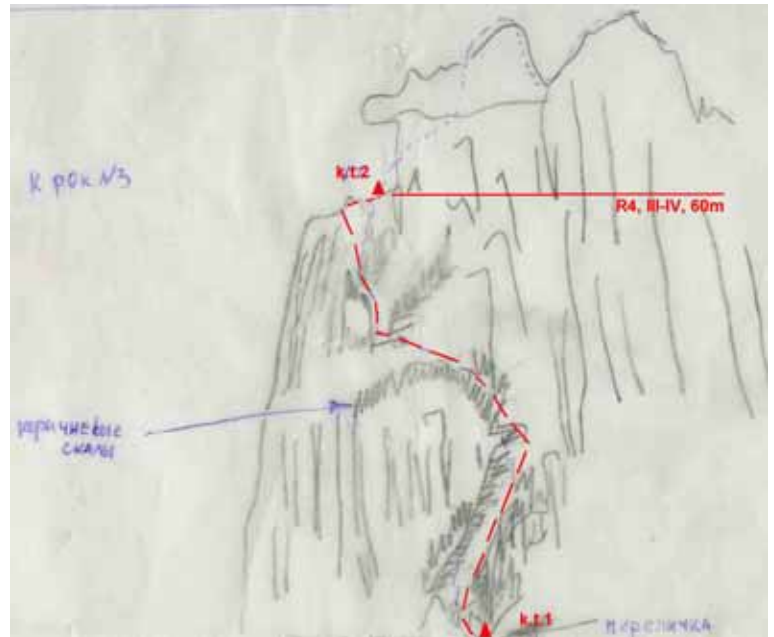

17.juuli varahommikul kella 05:00 paiku startisime kolmekesi (instruktor A.P.Olik, Tõnu, Andres) telkimiskohast marsruudile. Jällegi rahulikult tõusime marsruudi algusesse (07:00), tõusime suurele riiulile ning nüüd järgnes ülesriputatud köitel zumaaritamine. Kui ka instruktor jõudis esimesse jaama, julgestas ta Andrest edasi ronimisel. Sel hetkel hakkas sadama märga lund ning siin-seal, kord lähemal-kord kaugemal, müristas samamoodi kogu ülejäänud päeva.

R3. Järgnes samuti kohati üsna tehniline ronimine (V-kat, 80m) mööda kitsast pragu-kuluaari kuni suure platsikeseni. Olukorra muutis raskemaks kaljud katnud märg lumi, mistõttu tuli ka sellel lõigul ära kasutada kõik võimalused julgestuspunktide organiseerimiseks, klemme-frende-kaljunaelu-aasasid kulus sellel lõigul ca 30 tk, mitmel korral tuli kasutada redeleid. Platsil asub esimene kontroll-tuur. Sellele platsile jõudsimel kella 13:00 paiku, parajasti kogus läheduses hoogu uus äikesepilv, nii otsustasime teha väikse näksimise, enne kui edasi liikuda.

R4. Platsilt edasi on umbes 60m III-IV-kat. ronimist, algul mööda sisenurga paremat serva, seejärel negatiivse seinosa alt vasakule traavers, üle järjekordse “valvuri” ning väikse ronimise järel jõuab suurele riulile (vajadusel sobib ka ööbimiskohaks marsruudil).

Värskelt juurde sadanud märg lumi tegi sellegi löigu algusosa läbimise raskemaks ning nõudis rohkem aega, kuna praktiliselt iga meetri järel tuli organiseerida julgestuspunkte. Suurel riulil asus teine kontroll-tuur (kell 16:00), mille avastasime pooljuhuslikult. Järjekordne äikesepilv ründas mäge.

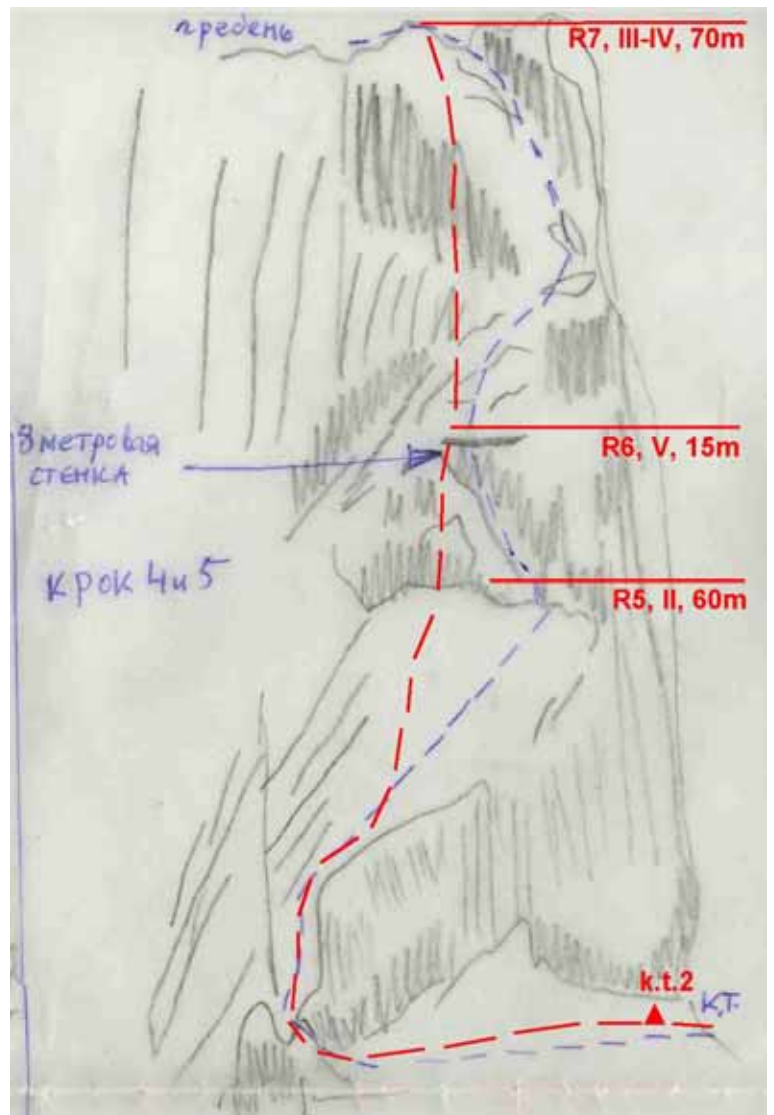

R5. Liikusime suurel riulil vasakule, ümber nurga ning tõusime mööda tehniliselt suhteliselt lihtsaid monoliitseid kaljusid järgmisele kerge kaldega riulile.

R6. Järgnes vertikaalne ja tehniliselt raske seinalõik (V-kat.), ca 8-10m ning pisut väiksema kaldega samuti tehniliselt raske kaljulõik kuni kohani, kus oli võimalik jaama organiseerida. Lühikese, kuid tehnilise seinalõigu läbimiseks tuli Andresel jalanõud vahetada uuesti ronimissusside vastu ning abiks võtta ka redeleid.

R7. Edasi tuli ronida poolteist köiepikkust mööda raskeid kaljusid (III-IV.kat.) otse üles, harjale.

Sellel lõigul olid kaljud juba kohati jääga kaetud, julgestuseks sai pandud mõned kaljunaelad. Tugev tuul keerutas harjal lumeterasid näkku.

R8. Teraval kaljuharjal järgnes kolm köit harjatraaversit, mille läbisime kohati samaaegselt, kohati vahelduvjulgestusega.

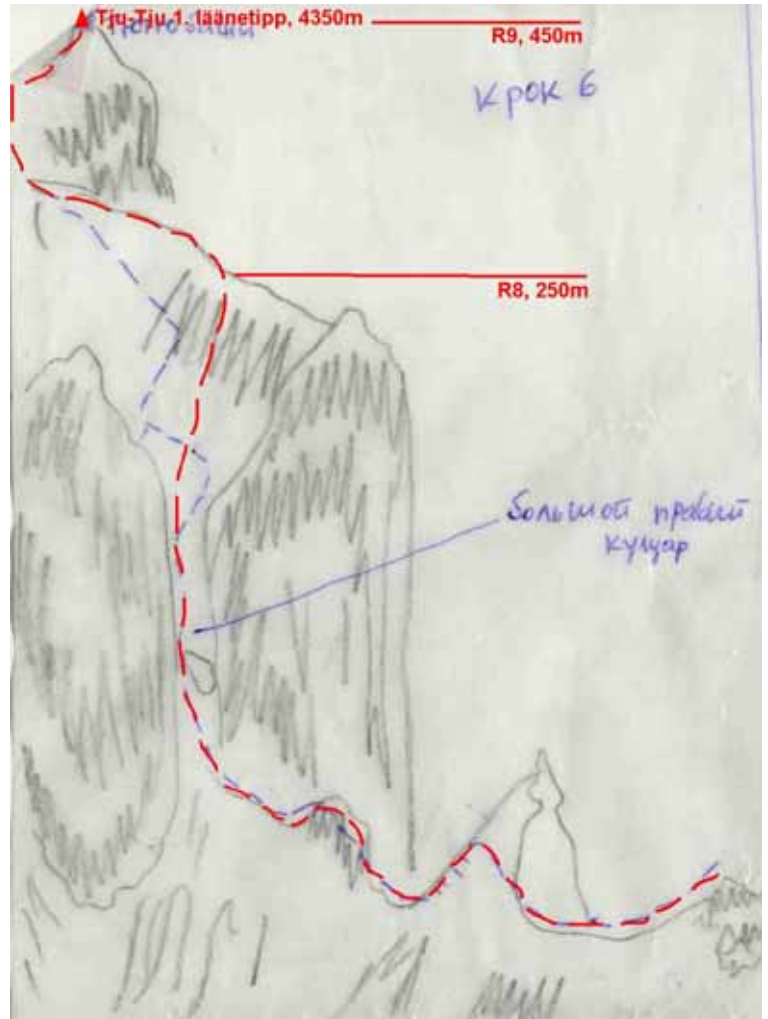
Seejärel tuli läbida kaks köiepikkust suhteliselt järsku (ca 45-50°) jää- ja lumekuluaari. Õnneks oli Andresel seljakotis kaasas kassid (õhtul käis meil elav arutelu, kas kasse läheb marsruudil vaja või mitte...), mis nüüd vägagi abiks olid selle kuluaari läbimisel. Andres tagus astmeid kogu köiepikkuse mööda kuluaari ülesse, ankurdas end kirkaga firni ning Tõnu koos instruktoriga tõusid mööda kaht paralleelset köit samaaegselt Andreseni. Sama korrati veel poolteist köiepikkust, kuni jõuti väiksema ja ohutuma kaldega lumisele harjale.

R9. Siin pakkisime teise köie seljakotti ning jätkasime edasi samaaegset liikumist ühe köiega. Samal ajal hakkas juba ka kiiresti pimenema, tuiskas kõvasti, lühiajaliste selgimiste ajal määrasime õiget suunda tippu. Kohati oli nähtavus vaid sadakond meetrit. Komberdasime algul mööda lumist harja, hiljem mööda kiviklibu Tju-Tju peaharjale, jõudsime märgata veel meie tõusuteega ristuvat pooleldi täis-tuisanud tõusurada. Tipp jäi meist veel paarisaja meetri kaugusele paremale. Andres ja Tõnu tormasid mööda tõusurada tipu suunas, instruktor jäi meid sinnasamasse ootama. Lumepinnal jälgi enam praktiliselt ei suutnud eristada. Lõpuks arvasime ära tundvat tipu-tuuri. Tipus lõõskas metsik tuul, mis keerutas teravaid lumeterasid näkku. Tipukirja vahetus käis taskulambi valgel, tipus olime kell 21:20.

Laskumine. Tipukiri põue ja pool-joostes laskusime tagasi instruktori juurde ning võtsime juba vähe-aimatava jäljeraja Kullumkoli kurule üles. Laskumisel läks instruktor ees, Tõnu keskel ja Andres viimasena, temal oli ainukesena kassid, nii pidi ta vajadusel teisi julgutama ja ankurdama. Harjal oli kõva tuul, varasemaid jälgi enam selles pimedas ja tuisus ei õnnestunud meil eristada. Nii tegime kohati mitmeid sihituid sik-sakke sisse. Ühel hetkel lükkas tuul pilved laiali ning kasvav kuu valgustas meile teekonda kurule, saime uuesti õige laskumis-suuna kätte, selleks tuli küll lumistel ja jäistel kaljudel veidi traverseerida vasakule. Veel paaril korral valgustas kuu meile laskumiserada, kuni kella 23:00 paiku olime jõudnud Kullumkoli kurule. Siin lubasime endale paari-minutilise puhkehetke, istusime lumme ning nosisime taskusööki, ka oli meie kohal hetkeks vaiksem hetk, eemalt lähenes aga uus sähviv äiksepilv.

Laskumine üle Tju-Tju lääneliustiku ning meie telkimiskohta möödus rahulikult. Tju-Tju liustiku ääres asuvast telkimisplatsist mööda kolistades tervitati telkidest meid marsruudilt õnneliku naasmise puhul. Kuna me polnud kordagi päeva jooksul raadiosidega ühendust võtnud, oldi meie pärast veidi mures. Samuti kuulsime uudiseid, et Tju-Tjult ja Shogentshukovolt olid teised grupid halva ilma pärast varakult tagasi keeranud ning keegi oli orus välguga pihta saanud. Tagasi oma telgi juurde jõudsime kell 00:15, väga väsinutena kuid õnnelikena, et vaatamata kesistele ilmaoludele oli õnnestunud marsruut läbida ja seda nagu plaanitud ilma mäel külmööbimiseta. Nüüd surus ka instruktor meil kätt esimese 5A-marsruudi puhul.

Marsruudil olime kokku 19 tundi 15 minutit.

Soovitused järgmistele läbijatele.

- Marsruudi võtmelõigud (R2-R3) asuvad marsruudi alguses, seepärast kasutatakse sel marsruudil sageli võimalust, et võtmelõik läbitakse ning riputatakse köied üles juba eelmisel päeval “obrobotka” käigus. Lõunaseinale paistab päeva jooksul päike, nii sulab ja kuivab pragu päeva jooksul, varahommikul seda läbima asudes võib pragu kohati jääga kaetud olla.
- Võtmelõikude läbimiseks läheb vaja eri suuruses ja erinevaid tehnilisi vahendeid – kaljunaelad, klemmid, frendid, aasad, redelid, soovitatavalt ka ronimissussid.
- Marsruudile minnes tuleks arvestada ka võimalusega seal vajadusel ööbima jääda (lisatoit, priimus, telk või telgi-kott, soojad riided) või halbade ilmaolude tekkega päeva jooksul märja lume eest kaitsva riietuse kaasa võtta (nt. vihmakeep).
- Ööbimispaiku marsruudil on mitmeid – paremad selleks on esimesel suuremal riiulil (R1), esimese kontroll-tuuri platsil (R3, üsna tuuline koht), teise kontroll-tuuri suurel riiulil (R4). Selle marsruudi puhul kasutatakse sagedasti ööbimispaigana ka tipust laskumisrajal Kullumkoli kurule

Foto. Marsruudi võtmelõigud (R2-R3)

- umbes poole peal paiknevat väikest lohukest harjal. Väiksemaid riiuleid, kuhu väikse grupi korral istudes end ära mahutada, on marsruudil teisigi, kuid reeglina on need tuultele avatud.
- Marsruudilt mõistlik “põgenemisvõimalus” on kuni esimese kontrolltuurini (R3), piisab kolmest-neljast köiepikkusest laskumisest tulnud teed pidi. Ka teise kontrolltuuri juurest oleks veel häda korral võimalik tulnud teed mööda laskuda, kuid on juba raskendatud ettevõtmine. Edaspidi tundub mõistlikum “põgeneda” mööda Tju-Tju harja Kullumkoli kurule või jääda eespool nimetatud kohtadesse ööbima.

Marsruudil kaasas olnud tehniline varustus.

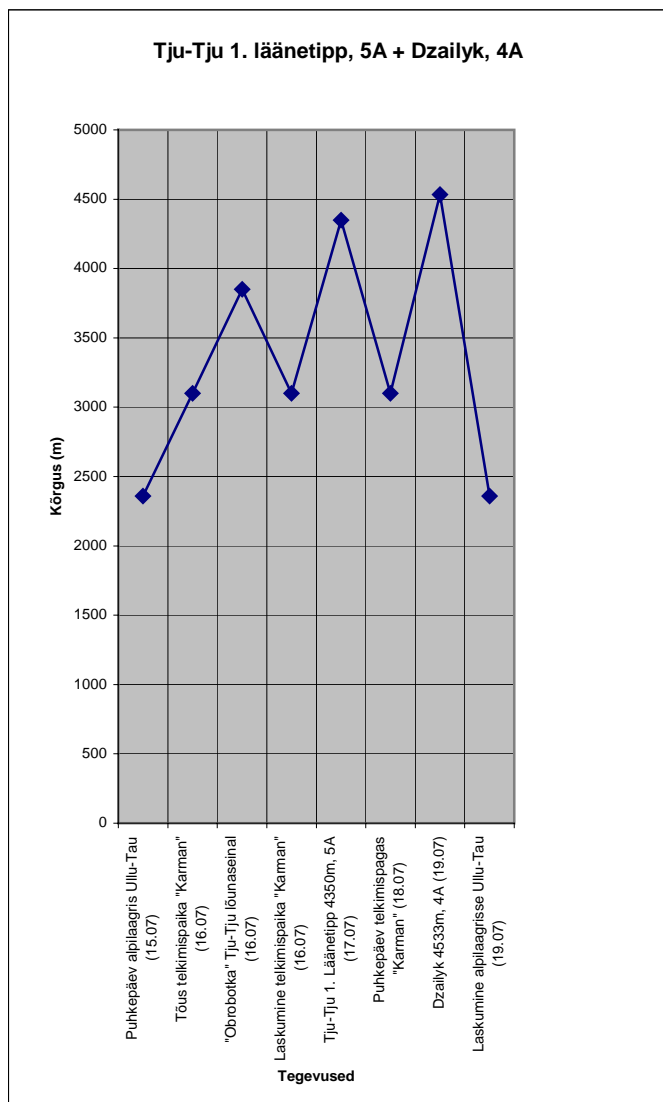
Köied	- 3x50m	Kirkad	- 3 tk	Karabiinid, ekspressid	- 30 tk
Abiköied	- 2x5m	Kaljunaamrid	- 2 tk	Klemmid, frendid	- 16 tk
Aasad	- 8 tk	Kassid	- 1 paar	Kaljunaelad	- 16 tk
Vöösüsteemid	- 3 tk	Kiivrid	- 3 tk	Redelid	- 2 tk
Haaratsid	- 3 tk				

Marsruudi statistika

Tegevusgraafik ja statistika

Kuupäev	Lõik	Ööbimispaiga kõrgus (m)	Max. kõrgus (m)	Tööaeg	Töötunde (h:mm)
17.07	Alpilaager Ullutau (2360m) -> telkimispaik "Karman" (3100m) "Karman" (3100m)-> "obrobotka" Tju-Tju lõunaseinal (3800m)->"Karman"	3100	3800m	10:30 – 13:15 15:45-19:00	2:45 3:15
18.07	"Karman" (3100m) -> Tju-Tju 1. Läänetiipp (4350m, 5A) Tju-Tju 1. läänetiipp -> "Karman"	3100m	4350m	05:00 - 21:20 21:25 - 24:15	16:20 2:45
19.07	puhkepäev "Karmanis"	3100m	3100m	'	0:00
20.07	"Karman"(3100m)->Dzailyk (4533m, põhjanõlvalt lääneharjalt, 4A, A.Hiiemäe + 2 (Olik, A.P, Põld, Tõnu)) -> "Karman" Telkimispaik "Karman" -> Ullu-Tau alpilaager (2360m)	2360m	4533m	05:00 - 14:45 17:25 - 19:10	9:00 1:35
				Kokku tõusu (m)	2690m
				Kogu tööaeg (h:mm)	26h40min
				Marsruudil kogutööaeg (h:mm)	19h15min
				s.h. tippu ronimise tööaeg (h:mm)	15h20min

Kõrgusgraafik

Lisa 1. Ullu-Tau alpilaager 2005 tegevusgraafik

